

PIATE PRIKÁZANIE

Nezabiješ! (Ex 20,13). Počuli ste, že otcom bolo povedané: „Nezabiješ!“ Kto by teda zabil, pôjde pred súd. No ja vám hovorím: Pred súd pôjde každý, kto sa na svojho brata hnevá (Mt 5,21-22).

Piate prikázanie je zamerané na život, jeho ochranu a dôstojnosť človeka. Každého máme brať vážne. Nik nemá právo zraniť človeka, spôsobiť mu fyzické alebo psychické násilie, vylúčiť ho zo spoločenstva s ľuďmi a s Bohom. Preto je piate prikázanie aj proti trestu smrti, vojne, potratu, eutanázii. A nezabíjať seba (nie je len samovražda) znamená neohroziť seba (poškodzovaním zdravia, hazardovaním so životom,...). Chceme rozvíjať život, ktorý mi Boh daroval. A keďže chceme žiť, nechám žiť aj druhého. Ctím si jeho dôstojnosť, odmietam posudzovať ho, a keď je ohrozený jeho život a česť, chránim ho, zastanem sa jeho práva na život. Ježiš išiel ešte ďalej, keď prikázal milovať aj nepriateľov a modliť sa za nich. Boh necháva svietiť slnko na všetkých.

Odporúčanie rodičom: rozhovor s dieťaťom, ako môžeme chrániť život - svoj, blížnych aj život v prírode.

- **príklad rodičov** – deti nasledujú viac konanie rodičov ako ich príkazy a pokyny. Podobne konal Ježiš: najskôr dal príklad, obetavej, starostlivej lásky k nám a až potom oznámil svoje mravné požiadavky.
- **láska rodičov** – ukazuje dieťaťu jeho hodnotu, pomáha mu získať dôveru k ľuďom a k svetu. Dieťa musí cítiť, že je milované aj vtedy, keď schybil. Nikdy nesmie pociť, že je rodičom na ťarchu.
- **mravný život** – dieťa spoznáva hranice konania a správania. Nielen poriadok vo veciach, ale aj v sebe (v duši). Ak sú rodičia vo výchove dôslední a láskaví, dieťa vníma mravný poriadok ako prirodzený.
- **rozlíšiť dobro od zla** – sa dieťa učí od svojich rodičov. Oni mu určujú hranice. Čo dovoľia, je dobré, čo zakážu, zlé. Učia ho, že dobro treba robiť, a zlo sa robiť nesmie. Rodičia sa snažia, aby samo poznávalo, čo je dobré a tak aj konalo. Nielen zákaz a príkaz, ale aj vysvetlenie a poukázania na možné následky...

Mravné normy majú svoj základ v Bohu. Desatoro nás zapája do vzťahu k Bohu. Rozvíjanie svedomia nemá byť len súčasťou prípravy na spoveď a nemá sa orientovať len na to, čo sa už stalo. Výchova má byť obrátená do budúcnosti, aby dieťa vedelo dopredu uvažovať: ako urobí niekomu radosť. Tým sa učí tešiť z dobrého.

Odmena a trest vo výchove. Odmena motivuje dieťa, aby dobrý skutok chcelo znovu urobiť. Trest je pocit, ktorý má viesť dieťa k tomu, aby sa v budúcnosti podobného konania vyvarovalo. Tu je niekoľko pravidiel:

- Odmena a trest musia byť spravodlivé a dôsledné, to isté nesmieme raz trestať a inokedy odmeňovať.
- Odmeny a tresty nepreháňať, ale opatrne ich dávkovať.
- „Duchovné“ odmeny a tresty sú lepšie. Materiálne majú síce rýchlejší, ale menej trvalý úspech.
- Odmeňovať aj pred inými. Trestať radšej bez divákov, aby nevznikla škodoradosť, zahanbenie...
- Odmeniť treba dieťa osobne, trestať iba čin – skutok.
- Odmena musí prevažovať, ináč dieťa má dojem: čokoľvek urobím, všetko je zlé.
- Netrestať v hneve. Veľkosť trestu nech je úmerná vine, nie škode.
- Prísľúbenú odmenu vždy dodržať. Hrozby nevysloviť ľahkovážne, ale potom ich aj splniť.
- Trest nesmie ponižovať; dieťa musí dostať možnosť polepšiť sa.
- Každé dieťa musí mať možnosť získať odmenu.

Príklad odmeny: vyjadrenie radosti, uznanie, pochvala pred inými, pohladenie, splnenie želania, malý dar...

Príklady trestov: vyjadrenie nespokojnosti, sklamanie, kritický pohľad, zákaz, účasť na náhrade škody...

Telesné tresty by nemali byť, najmä nie v predškolskom veku a v puberte.

Výchova k cnostiam

Rodina vychováva k cnostiam. Rodičia majú svoje deti učiť, aby uprednostnili hodnoty vnútorné a duchovné pred materiálnymi. Deti potrebujú dobrý príklad. Láska rodičov je dušou výchovy. Ona obohacuje o hodnoty nežnosti, dobroty, ochoty slúžiť, nezištnosti a obetavosti, ktoré sú plodmi lásky. Hoci sa dnes stavia do cesty výchovy veľa prekážok, rodičia musia pevne a s dôverou vychovávať deti k základným hodnotám ľudského života. Deti majú vyrásť v láske k druhým a v správnej slobode voči hmotným hodnotám, aby vedeli prijať aj jednoduchý a triezvy spôsob života v presvedčení, že „človek je viac hoden pre to, čím je, než pre to, čo má“.